Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

25.10.2023

EU/43/2023
EU/43/2023-SM-70

Hallintovaliokunnalle

Sisäministeriön lausunto asiassa U 48/2023 vp (korruptiodirektiiviehdotus)

Sisäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua eduskunnan hallintovaliokunnalle asiassa U 48/2023 vp/ Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta parlamentin ja neuvoston direktiiviksi korruption torjumiseksi.

Sisäministeriö on osallistunut U-kirjeen valmisteluun, ja valtioneuvoston kannat on muodostettu yhteistyössä sisäministeriön kanssa.

Yleiset huomiot

Direktiivin tavoitteet ovat sisäministeriön mielestä lähtökohtaisesti hyvin kannatettavia, kun pyritään varmistamaan tahallisten korruptiomuotojen kriminalisointi kaikissa jäsenvaltioissa, oikeushenkilöiden saattaminen vastuuseen korruptioon liittyvistä rikoksista ja tehokkaiden, oikeasuhtaisten ja varoittavien seuraamusten määrääminen. Sisäministeriö pitää myös hyvänä sitä, että olemassa olevaa sääntelyä pyritään vahventamaan ja täydentämään korruptiouhkien, EU:n ja jäsenvaltioiden kansainvälisoikeudellisten velvoitteiden sekä kansallisten rikosoikeudellisten kehysten kehityksen vuoksi.

Korruptio koskettaa vahvasti myös suomalaista yhteiskuntaa. Korruptio ilmenee enemmän olemassa olevissa rakenteissa eli niin sanottuna piilokorruptiona, jossa korostuvat salailu ja näkymättömyys. Piilokorruptiossa käytetään esimerkiksi virka-asemaa, - poliittista tai - taloudellista valtaa väärin, vaikka toimitaan muodollisesti lakien ja säädösten puitteissa. Piilokorruptiolle on myös tyypillistä pienien piirien ja suljettujen verkostojen suosinta, mikä ilmenee yhteisien varojen, etujen ja vallan jakamisena arveluttavin perustein omille jäsenille.

Direktiiviehdotuksen kriminalisoinneista

Direktiiviehdotus sisältääkin useita kohtia, joiden voidaan arvioida edellyttävän muutoksia Suomen lainsäädäntöön. Esimerkiksi varojen väärinkäyttö olisi direktiiviehdotuksen mukaan ulotettava myös yksityiselle sektorille. Vaikutusvallan kauppaaminen ja korruptiorikoksilla vaurastuminen olisi kriminalisoitava. Oikeushenkilölle määrättävän sakon enimmäisrangaistuksen vähimmäismääräksi olisi säädettävä tietty osuus oikeushenkilön liikevaihdosta, vähintään 5 prosenttia maailmanlaajuisesta liikevaihdosta.

Postiosoite **Postadress** **Postal Address** Sisäministeriö	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
PL 26 00023 Valtioneuvosto	Kirkkokatu 12 Helsinki	0295 480 171 +358 295 480 171	09 160 44635 +358 9 160 44635	kirjaamo.sm@gov.fi www.intermin.fi

Sisäministeriö pitää näitä direktiiviin sisältyviä kriminalisointeja koskevia ehdotuksia kannatettavina ja direktiivin tavoitteiden mukaisina. Sisäministeriö on myös nostanut U-kirjelmän valmisteluvaiheessa tärkeäksi tavoitteeksi seuraamusjärjestelmän kattavuuden osana kokonaisvaltaista korruption torjuntaa sekä pitänyt kannatettavana komission esitystä siitä, että oikeushenkilölle määrättävän sakon enimmäisrangaistuksen vähimmäismääräksi olisi säädettävä tietty osuus oikeushenkilön liikevaihdosta. Sisäministeriö esittää, että jatkoneuvotteluissa selvitetään lisää komission kyseisen ehdotuksen vaikuttavuutta korruption ennaltaehkäisyn ja torjunnan näkökulmasta.

Korruption ennaltaehkäisy

Ehdotuksen 3 artikla koskee korruption ennaltaehkäisyä. Säännöksen tarkoituksena on korostaa tarvetta korruption torjuntaan ennaltaehkäisyn näkökulmasta. Sen tarkoituksena on lisätä tietoisuutta korruption torjunnasta koulutus- ja tutkimusohjelmien avulla, kansalaisyhteiskuntaa ja kansalaisjärjestöjä osallistaen. Jotta tällainen ennaltaehkäisevä järjestelmä voidaan perustaa asianmukaisesti, tarvitaan asianmukainen riskinarviointiprosessi, jotta voidaan tunnistaa ja puuttua aukkokohtiin ja aloihin, joilla on suurimmat korruptioriskit. Ehdotuksen 6 artikla koskee koulutusta. Säännös velvoittaa jäsenvaltiot tarjoamaan koulutusta korruptiontorjunnasta toimivaltaisille viranomaisille ja niiden henkilöstölle ja varmistamaan, että siihen on riittävät resurssit. Säännös sisältää myös virkamiehille suunnattua koulutusta koskevia velvoitteita.

Sisäministeriö pitää näitäkin tavoitteita kannatettavina mutta pitää myös tärkeänä, että kansallisen lainsäädännön tarkastelu ja mahdollinen päivittäminen olisivat mainittu nimenomaisena keinoina korruption ennalta ehkäisyssä ja torjunnassa. Sisäministeriö nostaa tässä yhteydessä esimerkiksi julkisista hankinnoista annetun lain (2016/1397) ja siihen liittyvät, tarjouskilpailun aikana edellytettävät velvoitteidenhoitoselvitykset, ja painottaa julkisten hankintojen toteutuksen seurannan tehostamista hankintapäätöksen tekemisen jälkeenkin.

Vaikutustenarviointi

Komission direktiiviehdotus esitetään poikkeuksellisesti ilman siihen liittyvää vaikutustenarviointia. Aloitteesta ei myöskään todennäköisesti aiheudu merkittäviä taloudellisia, ympäristöön liittyviä tai sosiaalisia vaikutuksia tai kustannuksia eikä siihen liity huomattavia menoja aiheuttavia vaikutuksia. Sen sijaan aloitteen on tarkoitus hyödyttää taloutta ja koko yhteiskuntaa.

Sisäministeriö kannattaa jatkoneuvotteluissa, että komissio selvittäisi direktiiviehdotuksen talouden kannalta positiivisia vaikutuksia paremman korruption torjunnan ja ennaltaehkäisyn johdosta sekä myös korruptiosta nyt johtuvien taloudellisten haittojen määriä EU-tasolla.

Neuvotteleva virkamies Katariina Simonen

Liitteet ei ole

Jakelu SM PO Kansainvälisten ja EU-asioiden yksikkö, Katariina Simonen

Tiedoksi SM PO Poliisiosasto, Tomi Vuori
SM PO Kansainvälisten ja EU-asioiden yksikkö, Hannele Taavila
SM PO Poliisitoiminnan ohjausyksikkö, Juha Tuovinen